

**Міністерство освіти і науки України
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААНУ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Поліський національний університет
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Львівський державний університет внутрішніх справ
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності**

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
науковців та здобувачів вищої освіти**

м. Кам'янець-Подільський – 2024

**Міністерство освіти і науки України
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААНУ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Поліський національний університет
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Львівський державний університет внутрішніх справ
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
науковців та здобувачів вищої освіти**

// Економічний дискурс. Міжнародний науковий журнал. 2017. Вип. 3. 2017. С. 138-146.

3. Економічний енциклопедичний словник: у 2-х т. Т. 2 / За ред. С. В. Мочерного. Львів: Світ, 2006. 568 с.

4. Запасна Л. С. Економічна сутність розвитку підприємства. – http://www.nbu.gov.ua/Articles/Kultnar/knp96/knp96_33-37.pdf.

5. Тюха І. В. Соціально-економічний розвиток підприємства: сутність та видові прояви. Ефективна економіка. Дніпровський державний аграрно-економічний університет. № 6, 2012.

6. Assessing impact of COVID-19 on the Sustainable Development Goals (2020). Frederic S. Pardee Center of International future: веб-сайт. URL: <https://pardee.du.edu/>

7. <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Роман ЛИТВИНОВ,
здобувач вищої освіти ОС «Магістр», 1 курсу
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: **Віта ТЕБЕНКО,**
канд. екон. н., доцент кафедри економіки і бізнесу
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя

БІЗНЕС ПІД ВПЛИВОМ ВИКЛИКІВ ТА КРИЗ

Сьогодні здійснення підприємницької діяльності супроводжується невизначеністю перспектив розвитку. Водночас не можливо виявити, які можливі ризики очікують підприємницькі структури і як ними управляти в господарській діяльності. Головною метою підприємницької діяльності є одержання прибутку, тому в очікуванні бажаних (позитивних) результатів від підприємницької діяльності кожен суб'єкт господарювання має щонайменше чітко передбачати потенційні ризики, які можуть виникнути на шляху такої діяльності, об'єктивно оцінювати ступінь їх впливу на діяльність, а також

розробляти та активно впроваджувати у практику шляхи мінімізації або нейтралізації впливу таких ризиків [1].

В період з 2014 року та до сьогодні Україна стикається з низкою нових труднощів, таких як пандемія та повномасштабне вторгнення російських військ на територію країни, що впливає на розвиток бізнесу в усіх сферах. Умови воєнного часу створюють низку викликів для підприємців, які можуть суттєво вплинути на їхню діяльність та виживання. До найбільш серйозних викликів можна віднести: питання безпеки та ризику, економічну нестабільність, пошкодження інфраструктури, порушення законодавства та правову нестабільність.

Найбільші втрати понесли ті галузі та підприємства, де неможливо впровадити дистанційну роботу, де бізнес взаємодіє безпосередньо з клієнтами. У складних умовах опинились аграрні підприємства, які залежать від конкретних місць роботи та не можуть відкласти або перенести свою діяльність. Серед основних викликів, з якими зіткнувся вітчизняний бізнес у сучасних умовах можна відмітити нестачу замовлень, проблеми з логістикою та дефіцит сировини. Ця ситуація стосується й підприємств, що працюють на віддалених від місць активних бойових дій територіях [2].

Створення нових бізнесів та розвиток наявних допоможе зменшити безробіття та збільшити виробництво, що є критичним у військових умовах. Підприємці здатні швидко адаптуватися до змін на ринку та використовувати можливості, які виникають навколо. Відновлення роботи підприємств має важливе значення для наповнення державного бюджету, збереження фінансової стабільності населення, підсилення економічної стійкості країни і, відповідно, її здатності ефективно протистояти викликам сьогодні.

На рисунку 1 можна побачити відсоток збиткових підприємств за видами економічної діяльності у сфері торгівлі та туризму. Період пандемії та початок воєнних дій суттєво вразили підприємства цих галузей. Згідно з даними, найбільша кількість збиткових підприємств в Україні у галузі торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу спостерігалася у 2020 та 2022 роках. Особливо

великі втрати зазнала готельна сфера, де частка збиткових підприємств складала відповідно 53 % та 53,5 %.

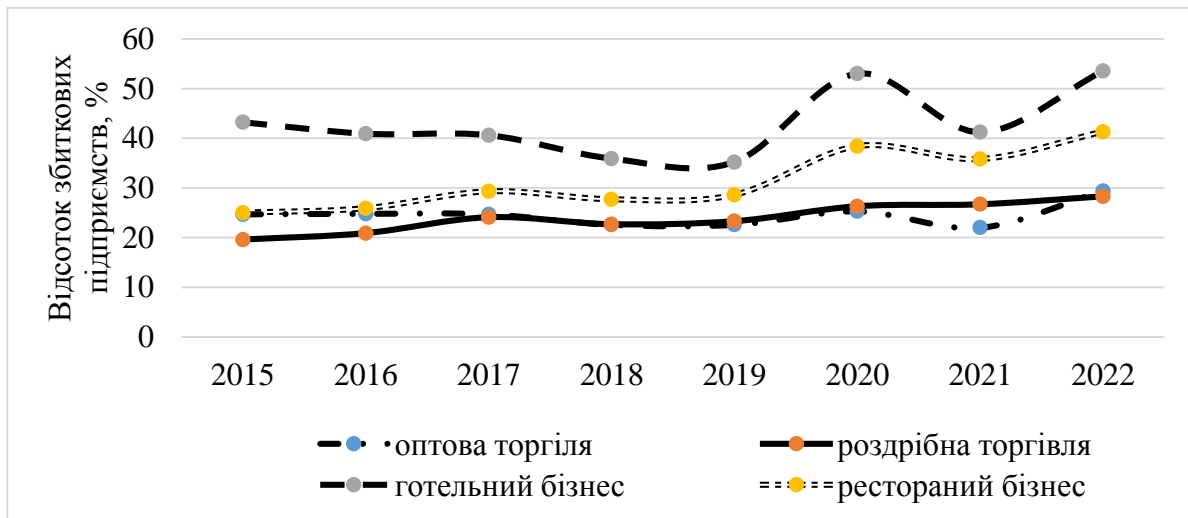

Рис. 1. Питома вага підприємств, які отримали збиток, у загальній кількості підприємств, за видами економічної діяльності, % [3]

На відміну від готельного сектора, рестораний бізнес мав відсоток збиткових підприємств у кризові роки на рівні 38,4 % та 41,3 %. Подібні тенденції спостерігалися і у сфері торгівлі. Серед підприємств оптової торгівлі відсоток збиткових склав 25,3 % та 29,4 %, а серед роздрібних – 26,3 % та 28,3 %. Іншими словами, кожне третє підприємство страждало від збитків.

Військова агресія 2022 року серйозно позначилася на готельно-ресторанному бізнесі через втрати та погіршення безпеки. Загроза безпеці стала великою проблемою, що може відвернути туристів від подорожей з міркувань безпеки. Всі негативні явища, що відбувалися за останні роки не могли не вплинути на фінансові результати діяльності підприємств різних видів.

Аналіз фінансової діяльності підприємства є важливим інструментом для забезпечення його економічної безпеки. Наступний рисунок ще раз визначає найбільш критичні роки в діяльності підприємств, коли був отриманий доволі високий рівень збитковості підприємств готельного та ресторанного бізнесу. Найбільш стабільно рентабельною можна вважати сферу оптової та роздрібною торгівлі, які характеризуються незначним коливанням рівня рентабельності в динаміці.

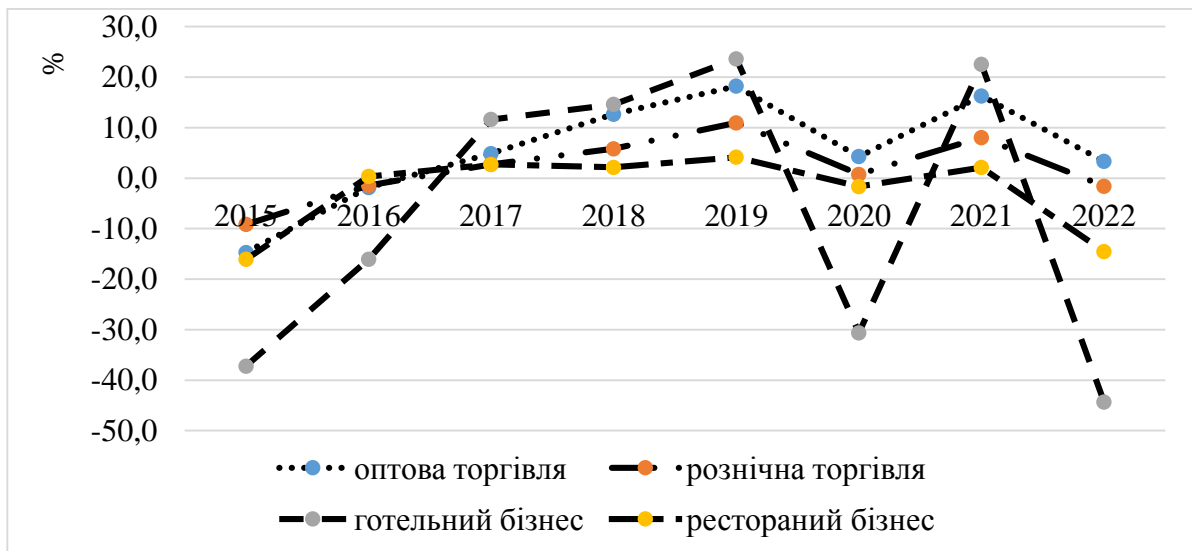

Рис. 2. Динаміка рівня рентабельності всієї діяльності підприємств, % [3]

Повномасштабна війна стала одним надскладним випробуванням для бізнесу і громадян. Підтримка армії, допомога переселенцям, забезпечення продуктами і ліками мешканців прифронтових регіонів – це лише невелика частина того, куди спрямував свої зусилля і ресурси вітчизняний соціально відповідальний бізнес. Під час війни соціальна відповідальність бізнесу найчастіше проявляється в таких напрямках, як: спонсорство і благодійність, створення безпечних умов праці, допомога працівникам в складних життєвих обставинах, справедлива винагорода за працю, ефективна взаємодія з центральною владою і громадою [4].

Успішність сучасних підприємств залежить від їх здатності ефективно управляти можливими ризиками. Підприємства, які враховують ризики, можуть швидше адаптуватися до змін, розробляти стратегії боротьби з негативними впливами та впроваджувати гнучкі бізнес-моделі. Урахування ризиків відкриває нові можливості для інновацій і створення конкурентних переваг, які є основою успішної конкурентоспроможності в сучасному динамічному бізнес-середовищі. Негативні наслідки ризиків можна зменшити завдяки активним діям суб'єкта господарювання у напрямку створення майбутніх конкурентних переваг.

Список використаних джерел

1. Тебенко В. М., Болтянська Л. О., Лисак О. І. Управління ризиками як напрям забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки). № 3 (49), 2023. С. 169-177.
2. Економіка регіонів України в умовах війни: ризики та напрями забезпечення стійкості: науково-аналітичне видання / наук. Ред. Сторонянська І.З. Львов, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». 2022. 70 с.
3. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.03.2024).
4. Завадських Г. М., Лисак О. І., Тебенко В. М. Корпоративна соціальна відповідальність: формування та реалізація в Україні. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки) № 2 (48), 2023. С. 129-139.

Тетяна ЛУКАШЕНКО,
старший викладач кафедри економіки підприємства
Заклад вищої освіти «Львівський національний
університет імені Івана Франка», м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Відомо, що базовим фактором конкурентоздатності малого бізнесу є персонал, його кількісні та якісні характеристики, а також бажання працювати з повною віддачою. Формування персоналу малого підприємства традиційно має певні особливості, які вимагають їх врахування в управлінській діяльності.

Зважаючи на обмеженість фінансових ресурсів, малі підприємства майже не користуються послугами рекрутингових організацій, а тому пошук та відбір персоналу організують самостійно. Формування персоналу, як правило,

	ВИКЛИКІВ	
Зоряна КОБЕЛЯ, Максим ЧУМАК	ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	160
Нонна КОВАЛЬ, Олена НІСХОДОВСЬКА	СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМИ, ПРІОРИТЕТИ, ЗАВДАННЯ	164
Роман ЛИТВИНОВ	БІЗНЕС ПІД ВПЛИВОМ ВИКЛИКІВ ТА КРИЗ	169
Тетяна ЛУКАШЕНКО	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ	173
Владислав МАНГУШЕВ	РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ТА БІЗНЕСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИЗИКІВ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	178
Ольга НЕСТОР	ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	182
Дмитро ПАРАСІЙ	РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА	185
Іван САЛО	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	187
Ярослав СИДОРАК, Аліна КУШНІР	МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА ЗНИЖЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ	191
Андріан ТРУШ	СУТНІСТЬ І РОЛЬ ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В МАШИНОБУДІВНІЙ ГАЛУЗІ	195
Ігор ЯКІВЦІВ	ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	199

СЕКЦІЯ 4. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ

Богдана ГЛАДІЙ	ВИДИ СТИЛІВ КЕРІВНИЦТВА І ЇХ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ	203
Наталя КОВАЛЬЧУК	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ СФЕРИ ПОСЛУГ	207
Дарія ЛИЧКО	ПРОБЛЕМИ ПРОСУВАННЯ ЖІНОК ПО КАР'ЄРНІЙ ЛІНІЇ	210
Андрій СОПУРКО	РОЛЬ САМОМОТИВАЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА	214

Наукове видання

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

науковців та здобувачів вищої освіти

17 квітня 2024 р.

(електронне видання)

Матеріали друкуються в авторській редакції

Відповідальна за випуск КОВАЛЬ Н. В.

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

32300, Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 12